

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL.
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC-U. 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA. INTÉZENDŐ.

Kérjük a negyedévi előfizetések beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Gazdatisztek érdeke. <i>Szabó T. Károly.</i>	591
A. m. kir. állatorvosok szolgálati ügyei. <i>J.</i>	592
Tisztán kezelés és jó minőségű exportképes vaj készítése. <i>Reischl Vilmos.</i>	594
Székelyek veszedelme. <i>Sicul.</i>	595

Tárca:

Ivari kétalakúság. <i>Kleinkauf György.</i>	592
---	-----

Kisebb szakközlemények.	595
---------------------------------	-----

Vegyes közlemények	595
------------------------------	-----

Hirdetések

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI., Andrassy-ut 23. sz.

(28.) Vásárol:

lóhermagot, lucernamagot

fehérheremagot, tavaszi

repeét, mustármagot, csi-

behurt, francia perjét, me-

zei komócsint, bükkönyt,

lennmagot.

Minták, ajánlatok és egyáltalán minden levelezés a központi irodába: (VII. Rottenbiller-u. 33.) intézendők.

Gazdatisztek érdeke.

Bocsássanak meg nekem, kik e sorokat olvasni fogják, ha a mit írok nem általános érdekű, de gazdatársadalmunk egy szűkebb körére vonatkozólag nagyon fontos lévén, azért voltam bátor e ügyet is ide appellálni. Gazdatiszt vagyok, ennek szives tudomásul vételét kérem. Gazdatiszt vagyok, tehát az emberek ama kis csoportjából való, kiknek ügyes bajos dolgait csak a tavalyiban kötözgették bogozgatták szépen megfestett, tarka üveggömbös rózsakaróhoz; de hát tényleg oda kötöztek, így némileg fixirozták, sőt jövőre nézve ígéretet kaptunk, ha társadalmi úton kifejtendő működésünkben elég erőt, elég életrealitást tudunk felmutatni: megfogják találni a módját, hogy más dolgainkon is segítve legyen.

E »társadalmi út« s ez úton való működés életrealitása: ez az, a mi tulajdonképpen tárgya e néhány sornak.

Gazdatiszti karunk ügyeit — tudvalevő dolog — az Országos Gazdatiszti Egylet képviseli. Ez egylet érdemei, önzetlen működése, fáradhatlan küzdelmei mindnyájunk elismerését, köszönetét, háláját méltán követelheti és mi ezt meg is adjuk. — De mennyi érdem mellett valljuk meg őszintén, — hiszen ő maga is sokszor töpreng a fölött, — s az eredmények is bizonyítják, hogy mindezek dacára nem volt képes s ma sem képes minket eléggé kebelére gyűjteni. — Talán a cél, a mit szolgál nem volt elég szép? Nem volt elég humánus? Nem volt elég nemes? Nem volt elég általános, elég önzetlen? Vagy talán még korai lenne a mi képviselőtünkben a közös cél, ilyen önzetlenül szolgálni? Oh nem, az idő is helyes és a módok is azok, ki tagadja az ellenkezőt? S mikor ezt látjuk egész önkéntelenül kérdéssel fordulok önmagunkhoz, kiket ez ügy érdekel s aggódva várom rá a feleletet. Mi az oka annak, hogy ez az egylet mely kizárólagosan a mi érdekeinket szolgálja s ezért teljes elismeréssel kell adózzunk: általunk csak üres frázissal, szóbeli elismeréssel van honorálva s mint ilyen nem képes mindnyájunk aprajának nagyjának általános képviselőjévé lenni? Mikor azokat keresem, azt hiszem, mindnyájunk véleményével találkozom mikor azokat két részre osztom. Az egyik önmagunkban rejlik. A másik az Országos Gazdatiszti Egylet szervezetében keresendő.

A mi életünk elszigetelt, beletemetkezve a nagy vagyon kezelésével járó örökös gondjainkba annyira, hogy bizony még a legközelebbi szomszédjainkkal is olyan ritkán lehetünk együtt s így élve — bár a kör, melyben mozgunk közös, a cél egy, az ambíciók azonosak, örömeink és bánatunk is ugyanazok — ne csodálkozzék bárki, ha sem tettel sem gondolattal a távolba nem gravitálhatunk s ha ezekkel a közös rugókkal is olyan zárkózottan élünk, hogy ha ügyeink nem azoktól az önzetlen vezetőktől volnának irányítva: bátran ott maradhatnánk világ végeig a hol vagyunk: elszigetelten, elvonultan. Ezt az elszigetelt helyzetet s a viszonyok által teremtett s önmagunk által elfogadott pató-páli nem törődömséget, ezt a közönyt öngyűlölet iránt kellene valami úton legyőzni s így a szétszórtan élő, meddón heverő erőket egyesíthetnők.

Régi óhajlás ez, nem követelem magamnak a just, hogy én találtam volna fel, hiszen mindnyájan szeretnők és az Országos Gazdatiszti Egylet derék vezetőinek sem akarok működésükben irányt szabni, hiszen az ő céljuk is a múltban éppen ez volt, s hogy ez nem teljesült a múltban, és még ma sincs teljesülve, csak minket vádol nemtörődömséggel. Ezt azonban ilyen értelemben vissza kell utasítanunk. Igaza van egy részt, mert akarva nem akarva tényleg nagyon távol maradunk tőle, de viszont nekünk is igazunk van, mert ő is nagyon távol van tőlünk s ez az a második ok a mely a mi érdekképviselőtünk erősségét annyira gyöngíti.

Miért nem tud tehát Országos Gazdatiszti Egyletünk úgy a szívünkhöz nőni, mint a hogy mi is, ő is szeretné, miért nem tudott az annyi idő óta ültetett fa a legalsóbb rétegekig gyökeret verni ebben a különben nagyon hálás talajban? Első és legfontosabb indok országos viszonyaink ama különböző-

Legelőnyösebb

gabonaértékesítés.

Erőtakarmányok.

Vegyftiszta olajok és kenőcsök,
ponyvák, zsakok, szíjak, köszenek; szóval minden
eséplési anyagok és gépek.

Őszi vetőmagvak

legteljesebb napi áron való értékesítése.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Szőlővédekezési,

esomagolási, szüretelési és
pincegazdasági cikkek.

ségében, hogy úgy mondjam, különlegességében keresendő, melyet az Orsz. Gazdatiszti Egyletnek képviselnie kell; de másodszor ama nagy természetes távolságban, mely nagyban akadályozza sőt lehetetlenné teszi a közvetlen érintkezést az Egylettel. A mi speciális erdélyi viszonyainkat véve fel, éppen mondhatjuk mind a kettőt, mert azok annyira eltérők, a nagy magyarországi kartársakétól s a távolság is oly nagy, hogy ezt a szerves összeköttetést csak platói úton tudjuk eszközölni s így ott maradván a hol vagyunk: az Egylet életében tényleges szerepet nem vihetünk. Ebben található fel ama másik ok, amely miatt egy erős tömeggé nem olvadhatunk, ebben találok megmagyarázva, hogy országos Egyletünk él, él de sápadt, tesz, tesz, de nem tehet azal az életerővel, melylyel a mit teljes közreműködésünkkel tennie lehetne, tennie kellene.

Ezt nekünk túrni tovább nem szabad, erőt kell neki adunk s ezt csak azáltal vélem megadhatónak, hogy ezt a széles körű közösügyes Egyletet a vezetéssel továbbra is megbizva: az egyforma helyi viszonyokból származó egyforma érdekeink szerint egyenlő távolokban élő, működő személyekben, működésükben egymást ismerő, méltányló, egy zónába tartozó kartársakat összegyűjtve, kisebb emporiumokat, *kerületi gazdatiszti egyleteket* alapítsunk. Decentrálizálnók az ügyet s oda utalunk az egyöntetű viszonyok közé, de meghagyni a központot továbbra is. És higgyék el Önök, kiket ez úgy valóban érdekel, őszinte hittel remélhetjük, hogy ez közös érdekeink megerősítésére oly impulzus volna, hogy az

eredmények, a legjobb eredmények kimaradhatlanok.

Hogy melyek legyenek széles hazánkban azon szűkebb körök, melynek tagjai együvé csoportosulnának: az magától jön, onnan kell kiinduljon, én ezt gyűrűbe foglalni nem próbálom. Egyet tudok, hogy mi erdélyiek az érdekképviselőt közvetlenségének hiányát legjobban érezzük s annak megszüntetését, összekötő kapocs teremtését legőszintebben kell, hogy óhajtsuk, hogy keressük. . . . És talán meg is találtuk. — Igyekezünk áthidalni a differenciákat az által, hogy teremtünk speciális helyi viszonyaink szerint helyi képviselőket, teremtünk meg mint erdélyi gazdatisztek az *Erdélyi Gazdatiszti Egyletet*, hogy ez oszloppal is alátámasztva Országos Egyletünket, annak erőt adva, abban speciális érdekeinket is képviseltetve, általános, közös ügyeink is megerősödött képviselőket nyerhessenek.

Gondolják meg önök a dolgot és bírálják el tárgyilagosan, érdeme szerint. Ha úgy találják jónak, veszszen e propositio s jöjjön helyette más, módosuljon olyanná, a milyennek kell lennie, csak egyet! . . . egyet nem kell, nem szabad szemelől tévesztünk, hogy ez úgy olyan általános érdekű, miszerint kicsinyes akadályok nem szerepelhetnek, tehát félre kell már egyszer ezeket gördíteni. A cél üdvös volta meg kívánja, megköveteli a szándék egyenességét, őszinteségét, a mit — ismerve az erdélyi gazdatiszti kart — ez üggyől nem is fog megtagadni.

Erre kérem és ezt remélem!

— Esztéka.

A m. kir. állatorvosok szolgálati ügyei.

Az 1900. évi XVII-ik törvénycikk és a végrehajtását szabályozó 95.000 számú rendelet alapján az állatorvosi közszolgálatot nagy részben a m. kir. állatorvosok látják el. Ezen teendők ellátása azonban csak úgy járhat a kívánt sikerrel, ha az állatorvosok a betegségek vagy elhullások eseteiben lehetőleg gyorsan oda juthatnak, a hol a baj fellép. Különösen nagy jelentősége van a szakemberek gyors megjelenésének ragadós betegségek fellépte esetén, mikor a betegség tovább terjedésének meggátlása a kórisme helyes megállapításától és az óvintézkedések azonnali foganatosításától függ. Ennek biztosítása végett módosított az 1888. évi VII-ik t. c. 23. § a az 1900. évi XVII-ik t. c. 12-ik §-a útján olyképen, hogy a község az állatok közt előforduló megbetegülési vagy elhullási eseteket a területén illetékes járási vagy városi m. kir. állatorvosnak is tartozik bejelenteni.

A következő 13-ik §. aztán a bejelentett esetekre nézve azt rendeli, hogy „a járási és városi m. kir. állatorvos köteles az ezen bejelentés alapján vagy bármely úton tudomására jutott állati betegség, illetőleg állatelhullása esetén a helyszínén azonnal megjelenni s a betegség nemét megállapítani” stb. stb.

A törvénynek ebben az intézkedésében nagy előnyök foglaltatnak, mert ennek szigorú pontossággal való végrehajtása jórészt kizárná a nagyobb károsodások eshetőségét; főleg akkor, ha a községi előjáróság és a gazdaközönség szintén pontosan végrehajtana a sikeres védekezés feltételeiből reá. háruló részét a teendőknek.

Idáig azonban még mi nem jutottunk el; nálunk még mindig sokkal több azoknak a száma, a kik a törvény intézkedéseit megkerülni törekcsenek, mint azoké, akik azt — a törvény szelleme szerint — végrehajtani és megtartani akarnak. Mi tehát nem ütközünk meg azon, sőt bizonyos fokig jogosultnak és szükségesnek tartjuk, hogy a végrehajtási ren-

TÁRCA.

Ivari kétalakúság.

Irta: Keinkauf György.

Az állattenyésztők a legrégebb idők óta figyelembe részesítették házi állataink ivari jellemvonásait bírálás alkalmával, mert azt tapasztalták, hogy minél kifejezettebb, minél határozottabb az ivarjelleg, *annál jobbat örökít az állat.*

Ma is úgyszólván naponként észlelhetjük azt, hogy a bikajellegű tehén utódai rossz tejelők, a kancajellegű mén és kocajellegű kan utódai gyöngék lesznek, a tehénjellegű bika utódjai finomabb szervezetűek, nőiesebbek stb.

E jelenségek okát abban fogjuk megtalálni, hogy a test szerkezete és tulajdonságai egyenes arányban állanak az ivarjelleggel oly módon, hogy minél kifejezettebb az ivarjelleg, annál normálisabb a test szerkezete és annál jobb tulajdonságai.

Az egész állatvilágban azt tapasztalhatjuk, hogy az erősebben kifejezett ivarjelleg különös vonzó hatást gyakorol az egyénekre. Az állatoknál is, az embereknél is.

Ha mint anthropologusok veszszük szemügyre ezeket a jelenségeket, be kell vallanunk,

hogy a férfi a nőben mindig a nőiest keresi. A férfi vágyai a természetnek a tökéletességre való törekvését juttatják kifejezésre.

A legegyszerűbb ember, a kinek műveltsége mélyen a mienk alatt áll, ösztönszerűleg, cselekvésének öntudata nélkül, a nőt szereti arájában. A fejlettebb szellemű ember már élesebben végzi a megkülönböztetést, sokszor az aprólékossáig menő gondoskodással, gyakran öntudatlanul, de igen gyakran öntudatosan keresi a nőben azokat a gyöngéd vonásokat, — mint Bourget analízáló hősei — melyek a nőt nővé teszik. Attól a nőtől idegenkedünk, a kiben hiányzik a nőieség, ellenben a gyöngéd körvonaloknak, a kerek formáknak, a jól fejlődött kebelnek, a széles csipőknek, dús és szép hajnak szívesen hódolunk, mert ez vonzó, nőies.

Ha eltekintünk a kimerült idegzetű, beteges hajlamú egyének izlésétől, minden rendű és rangú házasságnál azt tapasztalhatjuk, hogy a nőieség hódít. Hogy gyakran még sincs így, annak a sajnálatos életviszonyok az okai (szülők befolyása, túlzott ambíció, pénzahajászat stb.), a melyek arra kényszerítik az embereket, hogy a természet törvényei ellen cselekedjenek.

Ugyanezt a törekvést a kifejezett ivar-

jelleg után, megtaláljuk az állatoknál is; minél diszesebb tollazata van a madárnak, annál többet hódít; minél erősebb, szebb, himjellegűbb a szarvasbika, annál nagyobb a háreme.

Az ivar jellemvonásokban tehát az állatnak valamely fölénye van a másik állattal fellett, a mely annyira lelentékeny, hogy az utódok tulajdonságaiban is megnyilatkozik.

A ki legelőször tett különbséget az *elsőleges* és *másodlagos ivarjellem vonások* közt az *Hunter* volt. Megkülönböztetése óta elsőleges ivarjelleggel felruházottnak tekintjük az ivarszervet, a másodlagos jellemvonások alatt pedig az új szülött állat vagy gyermeki test azon később létrejövő elváltozásait értjük, melyek neki a nőies vagy him jelleget adják (tőgy, bizonyos formák stb.) Ujszülöttnél másodlagos ivari jellemvonás még nincs.

Az elsőleges jellemvonás a legtöbb esetben teljesen kifejlődött, a másodlagos jellemvonáson azonban igen sokszor hiányosan fejlődnek, úgy, hogy például a him, a nő felé, vagy a nő a him felé közeledik.

Kénytelen vagyok ismét az emberi nővel foglalkozni, mert ez irányban a vizsgálatok legkiterjedtebbek és a legtöbb adattal rendelkezünk.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátujás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olesón számitól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárai (a pályaudvar mellett) olesón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

delet 52-ik §-a feltételekhez köti a helyszínére való kiszállásokat.

A szakértők helyszíni kiszállása ugyanis pénzbe kerül, melynek megtérítése ragadós betegség megállapítása esetén feltétlenül az államot terheli, más esetekben pedig feltétlenül, t. i. csak akkor, ha a kiszállás jóhiszemű bejelentés alapján hatósági rendeletre történt, míg ha a bejelentés nem jóhiszeműleg, hanem felületes vagy célzatos információ alapján történik, akkor a felmerülő költségek a mulasztás elkövetőjének terhére esnek.

Ez az intézkedés természetesen is, helyes is, mert sok visszaélésnek állja útját. Ámde esetleg káros is lehet, mert adott esetekben tartózkodókká teheti úgy a községi előjáróságokat, mint az egyeseket és így igen könnyen és sok helyen a betegségek eltitkolására szolgálhat alapul. Ez pedig merőben ellenkezik a kitűzött céllal, a kormányzat intencióival és a közérdekkel.

Ennek a kérdésnek tehát két éle van; egyik az állam kasszáját, másik pedig a kitűzött célt s vele együtt a közérdeket sérti. Miután pedig akár az egyik, akár a másik seb sajog, végeredményében a mindnyájunk jólétéért munkálkodó földművelésügyi kormányzatnak fáj: mozgalom indított a végből, hogy megtaláljuk a legalkalmasabb módot ennek a kérdésnek sikeres megoldására.

Az első lépést a „Magyar Országos Állatorvos-Egylet” tette meg azzal, hogy 200 koronás pályadíjat tűzött ki olyan eredeti értekezés megjutalmazására, a mely részletes indokolással és megfelelően kifejti azokat az eseteket, melyekben a m. kir. állatorvosok kiszállása föltétlenül szükséges, vagy mellőzhető és ezek mellett megjelöli közigazgatásunk szervezetének keretében azon intézkedéseket, melyek a kiszállás eseteinek ilyen szempontból való helyes megbirálását az erre hivatott közegeknek, megkönnyíteni alkalmasok volnának.

Nem juthatott még köztudomásra, hogy a pályázók miképen vélik megoldhatónak ezt

a kérdést, a gyakorlati embereknek azonban többé-kevésbé meg vannak tapasztalatból folyó nézeteik erről az ügyről. Így a „Magyar Országos Állatorvos-Egylet” Erdélyrészi Osztálya sem hagyta figyelmen kívül a kérdést és legutóbbi szakülésén megbeszélés tárgyává tette azt. Miután pedig ennek a kérdésnek miként való eldőlése a gazdaközönségre, mint a szolgálat átalamosításával járó költségek nagyrészenek viselőjére sem lehet közömbös, mi is elmondjuk róla nézeteinket.

Az erdélyrészi állatorvosok szakülésén az általános elvekre nézve Biró Károly felügyelőhelyettes a következő javaslatot terjesztette elő:

a) A járási m. kir. állatorvosokra nézve.
1. a hivatalos kiküldés feltétlenül a m. kir. állatorvos véleménye alapján történjék; 2. a kiszállás mindenkor elrendelendő, ha az előjáróság ragadós betegségek vagy annak gyanuját jelenti be, vagy a bejelentés a szakértő szerint ragadós betegség gyanuját kelti; 3. ha tömeges elhullás jelentetik be; 4. ha a községben az állatorvos legalább fél év óta nem működött; 5. ha a bejelentést tevő községgel közvetlen szomszédos községben olyan járvány uralkodik, mely az elhullott állatnemre veszélyes.

b) A törvényhatósági m. kir. állatorvosokra nézve:

1. Ha a betegség a megállapítás után terjed; 2. ha a betegség megszünése és a zár feloldása után rövid idő múlva újabb megbetegedések történnek; 3. ha a járvány lefolyása szokálatlanul hosszú ideig tart; 4. ha a tett intézkedések ellen a község panaszt tesz, akár annak szigorúsága, akár lanyhasága miatt; 5. ha tudomására jut, hogy a járási m. kir. állatorvos vagy az elsőfoku hatóság szabálytalanul járt el; 6. ha az elsőfoku hatóság a járási m. kir. állatorvos véleményétől eltérően járt el, illetőleg nem a m. kir. állatorvos véleménye alapján intézkedik,

A részletekre nézve az az általános nézet, hogy az ismételt kiszállásoknál figyelembe veendő a ragadós betegségek jellege is. Így pl.

lépfenénél, takonykóránál, veszettségénél és általában mindazon betegségeknél, melyek emberekre is átragadhatnak és veszélyesek, ha más-más udvarban fordulnak elő minden esetben szükséges a szakember kiszállása már azért is, mert ilyen esetekben a helyi viszonyok szerint változhatnak az óvintézkedések és a fertőtlenítésnek is ezek tekintetbe vétele mellett kell megtörténni.

Ha most már végig tekintünk ezen a néhány pontban felsorolt javaslaton, úgy találjuk, hogy az jórészt magában foglalja a szükségeseket és a középúton haladva, kielégíti úgy a kormány, mint a köz érdekeit. Nem enged többet a szükségesnél, de azt megadja, főképen, ha úgy vesszük a dolgot, amint annak lennie kellene, vagyis, ha a községi előjáróságok megbízható örei lennének az állategészségügynek és mindenkor eleget tennének törvényszabta köteletségeiknek. Ez azonban nincsen így, ép azért a magunk részéről a járási m. kir. állatorvosok részére a 95.000 számú végrehajtási rendelet 52-ik §-ban foglaltaknak a legtágabb értelemben való fenntartását is szükségesnek tartjuk, mert csak így lesz lehetséges a mulasztásokra és titkolódzásokra hajlandó előjáróságokat rendhez szoktatni, melynek sikeresebb keresztülvitele végett kimondandónak tartjuk, hogy minden olyan esetben, mikor kiderül, hogy a községi előjárósága bejelentést elmulasztotta, a községi bíró az eljárás költségei összegéig bírságotassék. Tehát ne az eljárás költségeket fizesse meg, mert ezzel az eljáró szakközeg iránti ellenszenvet növeltetné, hanem bírságotassék meg legalább is ezen összeg erejéig; ismétlődés esetén pedig nagyobb összegig.

Szükségesnek tartanánk továbbá azt is, hogy a községi előjáróságok a hozzájuk bejelentett betegedési és elhullási esetekről nyilvántartás vezetésére köteleztessenek, melyet a járási és a törvényhatósági m. kir. állatorvosok szükség és alkalomadtán felülvizsgálják. Ilyen nyilvántartás vezetése járványos betegségek fellépésekor úgy is szükséges, miu-

Az emberi nőre legfontosabb másodlagos jellemek a finom csontozat, a kerek formák, a jól fejlett emlők, széles medencze, dús haj stb.

Ha a nő durva csontozatú, szegletes, lapos mellű, szőrös testű, keskeny medencével, kevés hajjal, akkor a férfijelleghez közeledik. A két végletet a nőies férfit és a férfias nőt könnyű felismerni és megkülönböztetni, de a másodrendű ivari jellemvonásokban a hiányok sokszor oly csekélyek, hogy csak a leg gondosabb vizsgálat és mérések képesek azokat kideríteni.

A mennyiben a leirtak az emberre vonatkoznak, épp úgy vonatkoznak az állatokra is. Vannak feltűnően tehénjellegű bikák, de olyanok is, a melyeken igen nehéz volna a nőies jelleg felé való közeledést kimutatni. És megfordítva. Már most az a kérdés, hogy mily álláspontra, helyezkedjünk a tünetmények elbirálásánál. Hogyan kell felfognunk az ivarjellegeken mutatkozó változékonyságot, a himjellegnek a nőieshez és a nőjellegnek a himjelleghez való közeledését.

Az anatomusok, a művészek és orvosok rég abban a meggyőződésben vannak, hogy az ember teste annál tökéletesebb, annál

szébb és egészségesebb, minél kifejezettebb az ivarjellege.

Charcot, Richer és követőik szerint, a kiknek nézetét leghelyesebbnek tartom, a férfi és nő teljesen önálló típusok, a melyek egymástól eltérő irányban fejlődtek s a melyek a gyermeki jellegtől egyformán távol állanak.

Albrecht és Delaunay anthropologusok és philosophusok ugyan azt állítják, hogy a nő a fejlődés alacsonyabb fokán áll, mint a férfi, de állításukat el fogadhatólag nem bizonyítják.

Eimer is azt hiszi, hogy a nőneműek a fejlődés alacsonyabb fokán állnak, mint a himneműek, mert teljes kifejlődöttükben magukon viselik a hímek ifjúkori jellemét.

A német orvosok és természetvizsgálóknak 1883. évben Freiburgban tartott 56 gyűlésén Ueber den Begriff des thierischen Individuum értekezésében a következőket állítja:

Mindig a hímek azok, a melyek új tulajdonságokat vesznek fel (männlichen Präponderanz.) A him a nőivarú felett tehát túlsúlyban van. Ugyanekkor azonban a kornak is jelentkezik túlsúlya, a mennyiben az idős hím veszi fel először az új tulajdonságokat és terjeszti át háremére.

A nőivarúak rendszeren magukon viselik a hímek ifjúkori színeit és rajzolatait, tehát a

fejlődés alacsonyabb fokán állanak mint a hímek, melyek a fejlődésben valamivel előbb vannak.

Másrésről azt tapasztaljuk, hogy mindig a fiatalokon találjuk az ősi színeket és rajzolatokat, tehát a fiatalok egy rég letűnt generáció színeit és rajzolatait ismétlik meg.

Ismeretes, hogy némely nemes vadnál bizonyos színek és rajzolatok a test oldalán csak a fiatal állatnál láthatók, más esetben csak a nőneműeknél és ritkán a hímeknél. Az árnyalat és rajzolat úgy változik, hogy a hosszcsikolatot követi a foltosság, a foltok pedig harántcsikolatokká egyesülnek, végre a csikolat teljesen eltűnik. Vegyük például az őzet vagy a szarvast a melynél kezdetben hosszcsikolatú volt a test, jelenleg azonban már foltos, vagy a legtöbbször foltossá válik. Öreg őznél már a foltok is eltűnnek, nőnemű szarvasnál tovább megmaradnak.

A Cervus axis a fejlődésnek még alacsony fokán áll, mert még a szarvasbikának is hosszcsikolatú a teste. Közben áll a dámvad melynél a hosszcsikolat kifejezetten csak a fiatal állatnál és a nőneműeknél mutatkozik, de már ezeknél is sokszor csak mint halvány árnyalat. A fiatal vadmacska többé-kevésbé hosszcsikolatú, később foltossá válik

Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság

KOLOZSVÁR.

Alaptőke: 2.000.000 korona.

A bank elfogad betéteket takarékpénztári könyvekre, folyószámlára; azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámlától váltókat, utalványokat, járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. Értékpapírokat és idegen pénznemeket elad és vásárol, előlegeket ad értékpapírokra, folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket és elvállalja sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket, hitelleveleket, bármely külföldi piacra. Rendelkezésre tart a felek saját zárai alatt tűz- és betörésmentes pénzcélszekrényeket. (Safe deposits).

Nagyobb ládákba csomagolt és a fél pécéttjével ellátott ezüst és aranyneműek, vagy más értéktárgyak külön e célra berendezett tűz- és betörésmentes szobában őriztetnek.

Mátyás-király-tér 32.

Magy. kir. szab. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

Mátyás-király-tér 32.

Üzleti órák délelőtt 1/2 9—12-ig, délután 3—5-ig.

tán a nyolcnaponként beküldendő járványtáblák a nélkül megbízhatóan nem tölthetők ki. Ennek elrendelése tehát, csak kiegészítése és tökéletesebbé tétele lenne a most csupán járványok esetén kötelező nyilvántartás vezetésének.

Hogy pedig ezen nyilvántartás alapján a betegségek vagy elhullások szabatos bejelentését a laikusoknak tekinthető előjárások is megtehessek, e végett alkalmas blankettákat kellene az előjárások rendelkezésére bocsátani.

Ennek a blankettának a végrehajtási rendelet 51 §-a értelmében a lehető legegyszerűbben kellene szövegezve lenni, miután véleményünk szerint, minnél tudományosabb vagy részletesebb lenne, annál érthetlenebbek lennének a jelentések. Mihelyt valamely tényről a fogalmak túlhaladják az ember gondolat körét, összefut előtte minden és nem látja az erdőt a fától; így lennének a mi egyszerű előjáróink is, ha olyan jelentéseket kívánnánk tőlük, a melyhez szakismeret lenne szükséges. De még a szakismeretet nem igénylő kérdések is, ha felhalmozhatnák, igen könnyen fogalom zavart idézhetnek elő. Ép ezért jónak tartanánk a következő formát is:

„Folyó hó 12-én Nagy Bálint borsai lakosnak a községi nyilvántartás 125 szám alá vett jelentése szerint egy tehene két napi (órai) betegség után, étvágytalanság, reszketés és nehéz lélegzés miatt az istállóban (legelőn, munkaközből stb.) elhullott.“

Ezek az adatok aztán bejegyezhető lennének az egyes változások szerint, a mi megbízhatóan, vagy megbízhatóbban csak akkor történéshetnék meg, ha a betegségek és elhullások bejelentéséről tömören és népszerűen megírt utasítást kapnának az előjárások, vagy mondjuk: a járási m. kir. állatorvosok a kik aztán kötelezhetnének azokat megfelelő magyarázat mellett az előjárásoknak átadni, illetőleg annak tartalmáról és alkalmazásáról szükség és alkalom szerint őket felvilágosítani.

Ha már a mi sajátos viszonyaink között

egyelőre mást és többet nem tehetünk, ennyit okvetlenül és hamarosan meg kellene tenni, mert a míg a községi előjárások buzgalma és eljárásaik megbízhatóságát fokozni nem tudjuk, addig a szakszolgálat ügye sántikál és vele együtt a közérdek is szenved, márfélszt az államkincstár felesleges megterhelése is gyakran előfordul. J.

Tejszin kezelés és jó minőségű exportképes vaj készítése.

Azon tejtermelő, a ki a helyi viszonyok miatt arra van utalva, hogy a gazdaságában produktált tejet főképpen vajgyártás utján értékesítse; kénytelen a tejből előállított tejszint úgy a vaj nagy kereskedő, mint a fogyasztó közönség izlése szerint azt teljesen édes vagy pedig savanyított állapotban vajjára feldolgozni.

Ha savanyított tejszimből készítendő a vaj, akkor okvetlenül szükséges ép úgy mint az édes tejszimből előállított vajnál a tejszint teljesen édes állapotában a tejről leszedni, és meg nem engedni, hogy a tejszin maga savanyitassék.

A tejszin rendes savanyítása sok szorgosságot és szakismeretet kíván, mert különben ezek nélkül a savanyítás nem történik helyesen; helytelen savanyítás után a vaj nem kapja meg a kívánatos ízt, sem pedig tartós nem lesz.

A vajnak nem szabad savanyúnak lenni, hanem csak gyöngén savanykásszerű és aromatikusságú vagyis kellemes ízzel bírjon.

A savanyított tejszin kívánt minősége, ha reinkultura nincsen kéznél legjobban elérhető, ha az édes tejszinhez, körülbelül 4 százalék meglehetősen savanyu s tökéletesen tiszta izú, 24 órás állás után nyert fölözött tejet töltünk, és 24 óra hosszat egészséges levegőjű helyiségben a melynek hőmérséke 20 C° fok, nyugodni hagyjuk.

A tejszin helyes savanyítása akkor mondható befejezettnek, hogyha a tejszin kevésbé pépszerű lesz, vagyis midőn a casein alvadni kezd

A tejszin savanyítása egy erjedési folyamat a mely bizonyos bacteriumok működésén alapszik

Minthogy a tejszin kiváltképpen akkor, midőn az tisztátalanul kezeltek. számos olyan bacteriumok találhatók, melyek a tejszinbe is átmennek és ennek savanyodására hátrányosan hatnak; továbbá miután a tisztátalan levegőből és edényekből a tejszinben szintén rovarokat előidéző fermentek a savanyítás folyamata alatt belekerülhetnek, ezen okoknál fogva a különféle kellemetlenségek kikerülése végett különösen a savanyítási procedura alatt szigorú gond, és nagy figyelem fordítassék ez elkerülhetetlen tisztaságra.

Lényeges könnyebbülése jött a tejszint gazdaságnak mióta a bacteriologiának sikerült azon bacteriumokat felfedezni és tovább tenyészteni, a melyek a tejszinhez keverve annak helyes savanyodását létrehozzák.

Mielőtt azonban ezek hozzá kevertetnek szükséges a tejszint pastörizálni, és utóbb minél alacsonyabb fokra lehűteni, úgy, hogy a tejszin került és káros hatással bíró bacteriumok életképessége meggyöngyítettessék vagy pedig végkép megszüntessék.

A kívánt bacteriumok ma nap már mint erjesztő anyag vagy mint az úgy nevezetű reinkultura beszerezhetők Kielben a tejszint gazdasági kísérleti állomásnál, továbbá hazánkban is az Alfa Separator részvénytársaságnál ezelőtt Pfanhauser Alfréd Budapest, Báthory-utca 4. szám alatt.

Említett beszerzési források, megrendelések alkalmánál, a palackokban töltött erjesztő anyagok mellé, annak teljes használati utasítását is megküldik.

Felemlítendő, hogy a reinkulturával savanyított tejszin szolgáltatja a legjobb ízű és tartós vajat

Vonatkozással az exportképes vaj előállítására, ha bár megvannak ugyan már az eléggé ismert szabályok, azt hiszem, hogy jelen helyzetért nem lesz alkalmatlan, ha azokat ismételtlen fölemlitem. a melyek a következők:

1. A tejszin 85 C° foknál pastörizáltassék.
2. Pastörizálás után a tejszin 6 C° fokra lehűtendő.
3. A savanyítás folyamata alatt a tejszin a 20 C° hő fokot túl ne haladja.
4. A tejszin kezelő helyisége szellőztetve legyen.
5. A köpülés idő tartama alatt a tejszin 13 C° foknál jobban fel ne melegedjék.
6. A köpülő egyenletesen működjen.
7. Túlköpülés kerülendő
8. Az összeállított vaj a köpülőből szítással azonnal kiszedendő a gyúrástátra, és jéggel hűtött tiszta vízzel kimosandó.
9. A vaj, ismételt gyúrások által lehetőleg szárazra kidolgozandó.
10. Befejezet gyúrás után a vaj, mielőbb a szállító hordókba fasúlykóval sűrűen betömendő.
11. A vaj szállítóhordók teher bükkfából készítve, és sós vízben áztatva legyenek.
12. A hordót belül sólében merített és tiszta pergament papírral béleljük.
13. A vaj hordókat megtöltés után hűvös helyen raktározzuk.
14. A szállítás ideje alatt, akár kocsin, akár vasuton, óvni kell a vajat a meleg ellen.
15. A vaj hordók fel vagy át rakásánál

majd a foltok egyesülnek harántcsíkokká és az egészen öreg állatnál, különösen hímnél a test egyszínűvé válik. Szép bizonyítékát látjuk e jelenségekben azon biogenetikai törvénynek mondja Eimer, mely szerint az egyéni fejlődésben, megismétlődik a törzsbeli fejlődés.

Sem okunk, sem jogunk nincs arra, feltételezni azt, hogy a határozott irányban való fejlődésnek és tökéletesedésnek akadálya lenne az ivar. Az ivarfejlődés pedig épp oly határozott irányú, mint az egyéni vagy törzsejlődés. A törzsejlődés folyamán látható a határozott irányú ivarfejlődés, az egyénfejlődés folyamán pedig szintén ugyanez a törvényértvényesül.

Épen ez okból Charcot és Richer nézetét követve, azt mondhatjuk, hogy minél nagyobb a különbség a him és nőies jelleg közt, annál normálisabbak az egyének. Vagy másként szólva, ha az ivarjelleg nem kifejezett, akkor a határozott irányú fejlődés lett megzavarva, a minek a következménye a rendellenes fejlődés.

A test annál normálisabb, annál jobb, minél kifejezettebb az ivarjellege.

Hogy ez így van, azt legjobban bizonyítja némely, a véglételet feltüntető kóros eset.

Ilyenek a gyermekies fejlődés esetei (infantilismus).

A gyermekies fejlődésnek esetei azok, a melyekben az emberi nő a gyermekies fejlődésen túl nem halad. Harminc éves korában is olyan, mint a tizenkét esztendő leány. Emlői nincsenek, a test teljesen szőrtelen, a csipők, csontok fejletlenek, a törzs hengeres, sovány, a medence keskeny. Más szóval a gyermekies fejlődésnél hiányzik minden másodlagos ivari jellemvonás.

E véglételetben mely szerencsére elég ritka, Stratz szerint minden 100 nő közül 1-2-nél található, már világosan és határozottan látjuk azt, hogy a másodlagos ivari jellemek hiánya esetén a test abnormális. Állatoknál még ritkábbak az infantilismus esetei.

Igy eljutottunk odáig, hogy bebizonyítottuk azt a tételt, melynek értelmében minél határozottabban jelentkeznek a másodlagos jellemvonások, annál normálisabb a test fejlődése és az állat annál normálisabbat örökíthet.

(Folytatjuk)

A M. KIR. POSTA ÉS TÁVIRDA SZÁLLÍTÓJA.

TELEFON SZ. 412.

Bernáth Ede Sándor

Kerékpár, Varrógép Raktár és Mechanikai műhelye

Kolozsvár.

Az összes világhírű bel- és külföldi kerékpárok és varrógépek, azok felszerelése és egyes részemek állandó nagy raktára és javító műhelye.

Árúimért 5 évig felelek. (529.)

Nagy raktár szőnyeg-, paplan-, pokróc- és matrácokban! — Valódi Linoleum- és cocos szőnyeg.

SÁRGA KRISTÓF

(530.)

Alapítotott: 1873.

fehérmű és vászonraktára,

Alapítotott: 1873.

Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca (Belközép) 3. szám.

Dus választék minden kivitelű divatos férfi- és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők-, nyakkendők- és harisnyákban. Valódi francia fehér- és színes lenbatszt zsebkendők.

Különlegességek: színes á-jour

kávés-teríték- és asztalteríték-, goblin ág- és asztalteríték-, csipke-, gyapjú- és chenil-függönyök-, pamlag-szőnyegeken.

Ujonszülötték részére garnitúrák, paplanok, matrácok- és kocsli-takarók.

Nagy választék butorszövetek és szőnyegeken.

Elvállaló kiházasítási vagy magán szükségre kívánt mindenféle fehérműek pontos elkészítését, kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítatik.

Valódi Ikkésmárki lendamaszt asztalnemű 25% gyári áron alól kapható.

Bagosy és Társa építőmester

építési irodája

Kolozsvárt, Jókai-u. 7.

szám alatt.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkálatok, valamint tervezetek, költségvetések és becslések elkészítését.

(531.)

Mestitz Mihály és Fiai

Kolozsvár, Maros-Vásárhely,
Unio-utca 3. és 5. Széchenyi-tér 41.

Elvállalnak tulhalmozott készletük miatt igen szép és teljesen kiszáradt

amerikai tölgyfaparketteket,

ugyszintén azoknak jótállás mellett való lerakását. Továbbá bármilyen épület-asztalos munkát és teljes butorberendezéseket a legolcsóbb árak és jótállás mellett. (473.)

Szilágyi Eleonora

Likör, Puncs-szesz és Rum-gyára
KOLÓZSVÁRT,

Kossuth Lajos-utca (Belmagyar) 32. sz.
Alapított 1832. — Telefon sz. 239.

Legfinomabb saját gyártmányu és importált Rumok, világhírű Puncs-szesz és a legfinomabb likörök kaphatók a gyár üzlet-helyiségében, valamint minden helybéli és vidéki elsőrangú fűszer és csemege kereskedésben gyári áron. (474.)

Hazai márvány-iparvállalat.

A t. butorkereskedőknek és műasztalosoknak ajánljuk helybéli márványipar vállalatunkat. Elvállalunk minden e szakmába vágó munkákat, de különösen butorokhoz szükséges márványlapokat, magyar, francia, belga, olasz és szerb márványokból izléses és olcsó kivitelben. Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek. — Első Erdélyi Márvány Ipar Vállalat. Földy Antal utódai Kolozsvárt, Ferencz József-út 58. szám. (475.)

figyelemmel kell lenni, hogy azok meg ne sérüljenek.

16. A vasuti hűtő kocsin minél alacsonyabb hőfokkal birjon.

17. A rendeltetési helyére érkezett vaj, rögtön hűvös kamrába helyezendő el.

18. Raktározás alkalmával minden egyes vaj-hordó külön-külön megvizsgálandó, hogy a szállítás ideje alatt nem szenvedett-e sérülést?

19. A vajraktár cementtel burkolt, tiszta és száraz legyen.

20. A szellőztetésre, a vajkamra vagy vajraktárban, különös gond fordítandó.

Reischl Vilmos,

tejgazd. szakiskolai s. tanár.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.**Háztartás.**

+ Durva famunkák részére, hogy tartós bevonattal láttassanak el, a következő egyszerű eljárást ajánlják. Jó, friss cementet, kövön tejjel dörzsölnek el, mint az olajfestéket szokás készíteni, míg olyan sűrű lesz a keverék, mint a közönséges olajföcsök. A fa, melyet ezzel a keverékkel bekenünk, száraz legyen és gyalulatlan. A bemázolást kétszer, háromszor kell ismételni. A fát teljesen megvédi az időjárás viszontagságai ellen. Sőt még tűzállóvá is teszi. Különösen célszerű saroglyák, targoncák (talicskák), szemétdombkerítések, melegágyak s a kertekben szokásos deszkából készült útsegélyeknek.

+ A kenyérsütésnél fontos tudnivalók. A liszt viz tartalmának 9-12 legföljebb 18% szabad lenni. A lisztet száraz helyen tartjuk és használat előtt melegítsük és szitáljuk meg. A szükséges viz lágy és legföljebb +20-30° C hőmérsékletű legyen. Buza liszthez hűvösebb, rozsliszthez melegebb vizet kell használni és pedig 10 k. liszthez 5-7 liter viz veendő. A só éles és száraz legyen és, hogy a lisztben egyenletesen legyen elosztva feloldjuk; 1 k. kenyértészthez 25 gramm só kell. A köménymagot megszitáljuk és mossuk. Az élesztő friss világossárga és morzsolódó legyen; ne legyen megsavanyodva és a vízben hamar szétessék. Víz tartalma 50-75%, különben mentül kevesebb, annál jobb. A kovászt liszttel és vizel frissítsük fel. 750 gramm kovász elég 20 kiló liszthez tésztájába. A kemencének hőmérséklete +300° C. legyen. 4 kiló kenyeret 60-80 percig, 3 kilót 60 percig, 1½ kilót 50-60 percig süssünk.

+ A kolbász mérgezés elkerülésére, jó az otthon készült hurkák és kolbászok előállításánál a következőket figyelembe venni: 1. A hurkák töltéséhez csakis egészséges húst vegyünk és, különösen ne használjunk olyan májat, melyen a legkisebb beteges tünet, mint csomó, daganat mutatkozik. 2. A májas és véres hurkákhöz szükséges húst lágyra főzzük úgy nehezebben romlik meg. A hurka tölték ne legyen nagyon híg, hogy a levegőn vagy füstben hamarabb kiszáradjon. 4. Mivel a vékony hurkák hamarabb száradnak ki, mint a vastagok azért nem tanácsos a disznó gyomrát hurkatöltésre alkalmazni. Mennél vékonyabb a bél, annál kevésbbé kell a kolbász romlásától tartani. 5. A hurkákat addig hagyjuk füstölni, míg száraz és kemény lesz. Ez óvintézkedések elhanyagolásában és avval, hogy a fával észszerűtlenül takarékoskodnak, miáltal a hurka kevésbé füstölődik meg,

óriási bajokat okoznak az emberek maguknak és ez az oka, hogy most sokkal tömegesebben fordul elő a kolbász mérgezés. Enyhe télen még szükségesebb az erős füstölés, mert a langyos idő még inkább elősegíti a rothadást. A közönséges megsavanyodott hurka ugyan nem méreg, és így megtörténhetik, hogy káros hatás nélkül is elfogyasztható. De ez semmiesetre sem egészséges, mert a gyomorban emésztetlenül marad. Ha az ember mégis abba a helyzetbe jut, hogy ilyen romlott, mérges kolbászt evett, és ha utána undor, roszszullét és gyomorfájás áll be, úgy rögtön orvost kell hívni és ha ezt nem kaphatja, mindjárt úgy vegyünk rögtön hánytatót, szükség esetében egy evőkanálnyi konyha só vagy mustárpor is megteszi. Utána 15 gramm glaubersót adjunk a betegnek s inni cukrosvizet nyers tojás fehérével.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.**Székelyek veszedelme.**

Alig volt valamikor is nagyobb veszedelemben a Székelyföld egy része, mint mostanság. A nagy székely bank, az Első Székelyegyesületi Takarékpénztár összeroppanás előtt áll és romjai alá készül temetni ezer és ezer existenciát; ezer és ezer követ zúzva össze annak a bástyának, mely orosz, oláh ellen védte meg a múltban az erdélyi magyarságot.

Nem hívjuk a tömérdek fönkretett székely tetemére azokat, akik elvesztői voltak, nem jajgatunk most a fölött, hogy az igazgatás büös könnyelműséggel, a fölügyelet vétkes hanyagsággal történt ennél a »takarékpénztárnál.« Ne vádoljunk most, mikor minden ízünkben föl vagyunk háborodva, ne átkozódjunk, noha keserűséggel vagyunk tele: feszüljön meg agyunk minden idegszála, hogy kivezető utat találhassunk, kivezető ösvényt mutathassunk annak a sok jó székelynek, aki a meredély szélén áll. Nem is egy meredély szélén már. Az egyiket saját vére ásta a talpa alatt, a másikat ős ellensége.

Hír érkezik, Hióhíre: a székelyudvarhelyi takarékpénztár bukását a legjelentékenyebb és legélelmesebb román pénzügyes, a Cozma Parthén igazgatása alatt álló nagyszabedényi Albina tőle telhetőleg fölhasználja. A héjjasfalvi oláh pap, az Albina ügynöke vásáros napokon sorra veszi Udvarhely megye községeit s az egyik korcsmahelyiségben megnyitja az Albina irodáját, hol hetenkint egyszer a kölcsönre szoruló székelyek jelszólag kölcsönüzletet köthetnek. Székelykereszturon az utolsó két szombaton kétszázötvennégyezer koronát osztott szét a héjjasfalvi oláh pap kisebb székely birtokosoknak. Az Albina, hír szerint egész tartományát székely birtokokba akarja fektetni. És még mindig ne ijedjünk meg, mert az ijedség csak rémképeket fogan agyunkban

és nem képes tervet szülni, nem képes mentőeszközt a kezünkbe adni. Az »Albina« tartalékalapja 1898-ban 361,242 frt volt, most lehet körülbelül 400,000 forint.

Ha a nagy oláh bank ezt a tartalékalapot tényleg székely birtokokba fektetné, az nagy baj volna, azzal egy hatalmas területet foglalna el a székelységtől; de ha a magyar nemzet, a magyar társadalom, a magyar állam nem lenne képes néhány százezer forintot épp olyan gyorsan és olcsóbban, mint az »Albina« a fenyegetett székely birtokosok magyarságának és létezésének megmentésére folyósítani, az már szerencsétlenség volna. Vannak nekünk is pénzügyesleteink, vannak pénzes kulturegyesületeink, a melyek épp úgy úzhatnak közgazdasági politikát, mint a hogy az oláh pénzügyesetek kulturpolitikát úznek, államháztartásunknak milliárdos költségvetése, több milliós többlete van s ha mindezek egyedül, vagy együttesen, saját erejükből és egymást segítve annyit nem képesek elérni, hogy az »Albina« kezéről elüssék a megszorult székelységet, akkor akaszszuk le a hangzatos, szép cégért, csukjuk be a boltot, mondjuk ki a csődöt.

Ha pedig még nem vagyunk ennyire, akkor álljon elő — de rögtön — valaki: a magyar állam, valamelyik bankunk, az Emke, vagy akárcsoda és fektesse be pénzét ebbe a vállalatba, ami talán nem hoz nyolc percentet, talán anyagi veszteséggel is jár, de óriási erkölcsi veszteségtől óv meg. Hanem siessünk! Nem lehet, hogy a gyűlölet gyorsabb lábbon járjon, mint a szeretet. Vagy nem igaz a Shakespeare mondása: hogy »lovers ever run before the clock?« Az óra üt, a tizenkettediket üti sok száz székely családnak és akkor mi, a kik az életnek szeretnők megmenteni azokat, a kiket szeretünk, mi később érkezzünk, mint a hulláikból élő scarabaeus? Sicul.

— Javuló árak. Megint egyszer valóra vált a régi közmondás. „qui habet tempus, habet vitam.“ A gabona ára a budapesti tőzsdén szemláthatóan és állandóan javul. Azok a kik képesek voltak a búza eladásával várni, a kiket nem szorított az adó, a váltó, a bank, vagy épen a választás, azok jól jártak most. Ma a legjobb búza ára a budapesti tőzsdén 8 k. 98 fillér, ma egy hete csak 8 k. 50 fillér, ma három hete 8 k. 10 fillér volt, úgy, hogy három héten belül 88 f-el javult az ár, tehát annyit nyer min. az, a kicsak most adja el búzáját és nem adta el hamarabb. Hanem bizony nem sokan vannak ilyenek. Különösen nem a kisgazdák között, a kik ugyan vaktában mindig reménykednek a nagy árakban, de természetben nem sokan tudják megvárni ezeket a job árakat. De hiszen annál, a kinek 10-20 mázsa búzája van eladó, az a 10-20 koronás ártöbblet nem is olyan nagy rubrika. Azt, a gazdasága meg sem is érzi. A nagybirtokosok már jobban ki tud-

ják számítani, jobban ki tudják várni is a kedvezőbb áralakulást. És a kinek 2-3-10 ezer mázsa eladó búzája van, annál már inkább számot is tesz az egy koronás emelkedés. De meg aztán ha a nagybirtokos adja el a búzáját, az egyenest a fejlel beszél, a fővárosi gabonakereskedővel és nem a község nyakára küldött közvetítővel, szennzállal bajlódik. A ki pedig azt hiszi, hogy ennek így muszáj lennie, az csalódik. Van egy eszköz a gazdák kezében, melylyel az áralakulás változóságának előnyeit kihasználhatják és ez a gabonaraktszövetkezet. Nehéz, nagyon nehéz megcsinálni, de ha egyszer megvan, nagy hasznokra van a gazdáknak. Addigis örvendjünk, hogy a tisztultabb helyzettel a tőzsde is számol és jobb árt fizet annak, a kinek még fizethet.

— A tőzsde makacssága. A tőzsde, a mint a nekiindult karaván halad a maga útján és nem sokat hederit a kívülről jövő hangokra, a gazdák és képviselőknek szavára. — A biharvármegyei gazdasági egyesület volt az, mely tavaly — még pedig gróf Tisza István javaslatára — a képviselőházhoz intézet kérvényében azt kérte, hogy a határidőzlet szállításnál az átadónak megtérítessék — bonifikáltassék — amennyivel a szokványos 76 kilogrammos búzánál nagyobb súlyt szállít. Ezt a javaslatot elfogadta akkoriban minden gazdasági érdekképviselő, az O. M. G. E. is, az E. G. E. is, sőt maga a tőzsdetanács is. Ezeknek az áruüzleti szokásoknak megváltoztatására a múlt vasárnap délelőtt látogatott értekezlet volt, a gabonatőzsde helyiségében, melyen mintegy 5 6000 tőzsdetag jelent meg. Steiner József aggályait fejezte ki a tervezett bonifikáció életbeléptetése iránt, mondván, hogy ez kárára lenne az ország közgazdasági érdekeinek. Ez még mindig az a fölfogás, mely meg nem határozott árakkal, fictiv minőségű elemekkel képes csak számolni, mely irtózik mindentől a mi természetes, kézzel fogható. És ez a fölfogás győzedelmeskedett most a gazdaközvélemény és a tőzsdetanács fölött mert a vasárnapi értekezlet azt határozta, hogy nem kell a bonifikáció, maradjon minden úgy, mint eddig volt. Ezt határozván, azt hiszi talán, hogy a tőzsde még mindig az a karaván mely halad, akárhogy ugat is a kutya. Pedig bizony nemsokára megváltoznak a szerepek.

— Milyen a komló ára? November közepéig rendszeren tisztában van a komlóbörze a komló világtérképével. Ismeri a sörgyárak szükségletét, tudja mi a termés: megcsinálja a végleges konjunkturákat. Hát ezen mozzanathoz most is közel állunk már, erre mutat az, hogy a cseh komlópiacokon a vételkedv folytonos s árhullámlás nincs. Így szeptember közepétől kezdve a cseh termelők annyira túladtak a termésükön, hogy cseh komló alig 12.000 q. van a termelők kezén. Az őszi óriási forgalomról hű képet ad az osztrák-német vámforgalom. Mig tavaly ez időtájt csak 8302 q. volt a kivitel, úgy most 48.598 q., tehát szinte 10-szer annyit! Ez a nagy szám mutatja, milyen gyengén sikerült az idej német termés. A kereskedelem tehát az őszi elején játszva megszédte magát s most már kénye-

kedvére vett s hál' istennek vesz, mert a német sörgyárosok otthon már nem találnak komlót! A stájer komló elfogyott, most a galiciát szállítják s bizonyára a magyart is, de ennek a német komlólapok tudósításaiban csak „und Andere“ a neve! Az áruk november elején így állnak: saazi, per 50 kgr: 132 k., saaz-vidéki 124 k., auschai 100, daubai 70, morva 100, galiciái 100, felső-ausztriai 80, stájer 95 korona. A mi komlóraktáraink körül — hírlík — elég vevő van s újak is jönnek, de az árakat illetőleg pl. Segesvárt megint össze vannak beszélve, s ilyenformán a 100 kgr. komló ára 120, 130, 140 korona, elsőrendű áruért 160 koronát is adtak. Hát ebben a magasságban eladhatjuk a jó komlót addig, a míg a külföldi vevők itt járnak. (Egy részük már elutazott!) Segesvárt mégllanak minden hét csütörtökjén a komlóvásárok: jó lesz, ha a termelő előbb beküldi komlóminntát hivatalos megbecsülés okából a segesvári komlószövetkezetnek s így megismerve komlója becsét, vagy eladási megbízást ad a szövetkezet ügyvivőjének, vagy, s ez még jobb, ha a termelő egész termését berakja a segesvári komlóvásárcsarnokba s vásár napján szintén leutazik portéka-áruházi. Ma már nem tudnak a sültgalambok repülni, habár azokat cseh vigécek formájában lessük is.

— Gazdák figyelmébe. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a földmivelésügyi miniszter úr felhívására figyelmezteti a marhatenyésztő gazdahözönséget és a mészárosiparosokat arra, hogy a börgyárosok általában arról panaszkodnak, hogy a magyarországi bőrök kevésbé felhasználhatók s értékükben veszítenek annak következtében, hogy a tulajdonosok a marhákat rendszeren a combjukon sütővassal megbélyegzik s ezzel a bőr a legértékesebb helyen égési sebet kap. Saját érdekükben járnak el a gazdák tehát, a mikor jövőre az ily bélyegzést az állatok szarván vagy állán végzik.

— Nyolc millió eperfa. Darányi földmivelésügyi miniszter rendeletére a kincstári erdőgazgatóságok területén nyolc millió eperfát tenyésztettek és osztanak kia gyümölcsfa-tenyésztés föllendítésére.

— Takarmányok szállítási kedvezménye. Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter kollegájának, a földmivelésügyi miniszternek iniciatívájára, az államvasutakon tekintettel az egyes vidékeken mutotkozó takarmányszükségre, — takarmányanyagoknak szállítási kedvezményt biztosított. Ez a kedvezmény kiterjed korpa, olajpogácsa, malomkonoly, árpa, tengeri és darára. A díjtétel kedvezményét igénybe venni kívánó gazdák a gazdasági egyleteknél igazolványt kapnak, melyet a fuvarlevélhez csatolni kötelesek.

— Kilencedik magy. kir. szabadalmazott osztályorsjáték. A mint az előttünk fekvő tervezetből látjuk, a fenti sorsjáték első osztályának huzása már e hó 21-én és 22-én lesz, ennél fogva az összes sorsjegy vásárlóknak ajánlatos, hogy megrendeléseikkel lehetőleg siessenek, mert a sorsjegyekereslet az alkalommal igen nagy s így a sorsjegykészlet gyorsan elfogy. Olvasóinkat különösen figyelmeztetjük Török A. és Tsa mai hirdetésére és ezen előttünk ismert céget ajánlhatjuk, mert szigoruan pontos és előzékeny és arra törekszik, hogy vevőit figyelmesen és előnyösen szolgálja ki, a bankház vevői kiváló szerencsével játszanak, mert rövid idő alatt körülbelül 6¹/₂

millió koronát fizetett ki a cég vevőinek és az összes nagy nyereményeket a tervezetben megállapított időben pontosan és azonnal kifizette. A ki tehát kezét akar nyújtani a szerencsének, forduljon bizalommal Török A. és Tsa bankházához, Budapest, Váci-körút 4a.

Eladó

3 drb.
Poland Kina
tenyészokca.

Czim G. G. alatt
a kiadóban.
(1001.)

SIMMENTHALI

üszök

megvételre kerestet-
nek (12-15 drb.)

Levélbeli ajánlatok a ki-
adóhivatalhoz kéretnek.
(1005.)

Sárga János

ékszerész és órás, Kolozsvártt,
Wesselényi Miklós-utca 11. sz.

Nagy raktárt tart mindennemű arany, ezüst és drágakő ékszerekből. Arany, ezüst, aczél, nikkell fali és ébresztő órákból. Készít új ékszereket a legszebb kivitelben, valamint ékszer és óra javításokat pontosan. (557.)

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre kedvező feltételek mellett.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVARTT

Deák Ferencz-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt
(Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölesönöket nyujt és
BETÉTRE 5¹/₂ SZÁZALÉK KAMATOT AD.

(412.)

Magyar Jelzalog-Hielbank

Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4⁰/₁₀₀-os és 4¹/₂⁰/₁₀₀-os

Záloglevélkölesönöket

nyujt és pedig 4⁰/₁₀₀-os kölesönt földbirtokra: 50
évi törlesztéssel 5 százaléknak.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4¹/₂⁰/₁₀₀-os záloglevélkölesönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százaléknak és nagyobb városokban fekvő házakra 42¹/₂ évi törlesztéssel 5-65⁰/₁₀₀ évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdőrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölesön összegére nézve

az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4⁰/₁₀₀ és 4¹/₂⁰/₁₀₀-os záloglevelek, 3⁰/₁₀₀-os és 4⁰/₁₀₀-os nyereménykötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

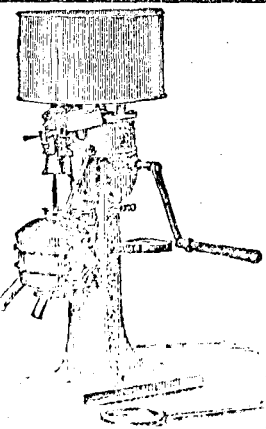
Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

„MÉLOTTE“ szabadalmazott
TEJFÖLÖZŐGÉP.

Legkönnyebb hajtás! ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●
● ● Legtökéletesebb fölözés! ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●
● ● ● ● Legmagasabb munkabírás.

Teljes tejgazdasági berendezések!

FEHÉR MIKLÓS

gépgyár részvénytársaság
Budapest, V., Külső-Váci-út 80. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(638)

A Magy. kir. államvasutak gépgyára
gazd. gépeinek eladása.

Használt és javított
locomobilok és gőzcseplőgépek.

CSEREÜZLETEK.

Mindennemű gazdasági gépek.

